

GYŰJTŐ: MOLNÁR GYULA

GYŰJTÉS IDEJE:

TART.: NAGYCEPELY KÖZSÉG TÁJCSÓTÁRA ÉS
HATÁRKEIRÉSE

_____

4 lap

_____

FÖLDRAJZI MUTATÓ: NAGYCEPELY

SZÁMUTATÓ:

XXVIII

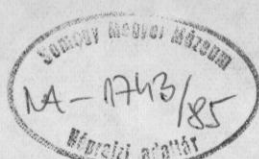
PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRRAIS

ATVÉRTVE ANA - 171/85 - 65 TETEVE ALÓL

Készítette: Molnár Gyula

Nagyesehely község tájszótára és határleírása. 953

T ö r t é n e t i   h a g y o m á n y o k

Ha a füzőhegyi lapról bekanyarodó kocsiuton igyekszünk az erdőbe, mocsaras sást, nádat és sok piócát termő ingovány mellett vezet el utunk. Ezt a részt nevezték a régi öregek Zobolya rőt-tő-nek. A szájhagyomány szerint "valami régi veszedelem idején a falu Zobolya nevű földesura ide süllyesztette el a nagyharangot, ami azután ott id maradt, de veszedelem idején megszólalt." Lehet, hogy ebben a mondában keveredik Rózsa idejéből Zápolya neve az olyan sokszor megtörtént futásokkal, amikor tényleg elrejtették a falu harangjait az ellenség felől. Az erdő két meredek oldala közt szép zöld rét terül el, az Avasi lap. Itt kaszáló és erdei csemetés van. Innen kanyarodik az ut meredeken a vadór, erdőőr számára épített kis menedékház mellett a kerek, lapostetejű hegyre, amit Guba herceg vára, Guba vára, hivatalosan Kupavár néven ismernek. Valami ősi várról tud a hagyomány, mely visszanyulik Koppány korára. Az ő emlékét idézik a Guba és Kupa nevekben. Állítólag, az ő vára volt ezen a helyen. Valószínűbb, hogy több évszázaddal későbbi kolostor maradványai voltak azok a nagy terméskövek, melyek mohosan összenőve, nagy halomban feküdtek - még az 1920-as években is - a hegyoldal keleti felén. Öregek beszélték, hogy gyerekkorukban még be tudtak bujni abba a régi pincébe, melynek beomlott bejáratánál a nagy kövek vannak. Állítólag gyertyatartót, kardfélét találtak benne. Ma már benőtte a bozót és betemette a leomló földréteg. Lehet, hogy még valami érdekes titkot rejteget mélyében a Kupavári hegyoldal. Ugy is említik, hogy itt kolostor volt s annak maradványai ezek a kövek.

Nagy-csepely község tájszótára és határleírása. 953

T ö r t é n e t i   h a g y o m á n y o k .

A Hársosalja déli részét nevezik Fehéregyháza dülő néven is. A szájhagyomány szerint valamikor ez volt a mai Csepely, de a háborus veszedelmek közt elpusztult, lakói a mai falu helyén települtek. Ennek a hagyománynak írásos emléke nincs ugyan, de ehhez hasonló eset sok történt országszerte, így nem lehetetlen, hogy a tatárjárásban valóban elpusztult egy itt élt község. A török időkben már Csepely a mai helyén volt, amint azt már az okmányokból láthattuk. Ezek viszont Fehéregyházáról nem tesznek említést. Érdekes az, hogy a nép emlékezetében sok évszázad távolságán keresztül is fennmarad nagy nemzeti veszedelmek, küzdelmek emléke.

Készítette: Molnár Gyula

Nagycepely község tájszótára és határleírása. 953

T ö r t é n e t i m o n d á k .

Induljunk vissza az Alszeg irányába. A műemlékjellegű ref.templomtól kiszélesedik az utca és két év óta járda vezet az alsó falu végig. Itt, ahol az utca végződik, egy emberöltővel azelőtt domb magaslott, amit még jelez a Nagy Dániel-féle ház kerítésénél levő kis part, de a többi utca és udvartöltéshez, építkezésekhez elhordták. Ez volt a Jézuskáttó domb, libalegelő és gyermekjátshely. Nevének eredetéről kétféle népi emlék van. Egyik szerint valami eltévedt utasembert régen itt baleset ért és "Jézus, segíts meg" kiáltásokkal hívta segítségül a falubelieket. Másik szerint a török világban, mikor a törökök erre jöttek, egy kis magyar sereg is itt járt és a dombnál lesbe állott. A közeledő törökre a dombról "Jézust káttva" rohant rá. Mindegyik lehetséges. A Jézuskáttó dombnál kétfelé ágazik a dűlőut.

Nagyosepely község tájszótára és határleírása. 953Történeti hagyományok

Ha a füzőhegyi lapról bekanyarodó kocsinon igyekszünk az erdőbe, mocsaras sást, nádat és sok piócat termő ingovány mellett vezet el utunk. Ezt a részt nevezték a régi öregek Zobolya rőtű-nek. A szájhagyomány szerint "valami régi veszedelem idején a falu Zobolya nevű földesura ide süllyesztette el a nagyharangot, ami azután ott id maradt, de veszedelem idején megszólalt." Lehet, hogy ebben a mondában keveredik Rózsa idejéből Zápolya neve az olyan sokszor megtörtént futásokkal, amikor tényleg elrejtették a falu harangjait az ellenség felől. Az erdő két meredek oldala közt szép zöld rét terül el, az Avasi lap. Itt kaszáló és erdei csemetés van. Innen kanyarodik az út meredeken a vadór, erdőór számára épített kis menedékház mellett a kerek, lapostetejű hegyre, amit Guba herceg vára, Guba vára, hivatalosan Kupavár néven ismernek. Valami ősi várról tud a hagyomány, mely visszanyulik Koppány korára. Az ő emlékét idézik a Guba és Kupa nevekben. Állítólag, az ő vára volt ezen a helyen. Valószínűbb, hogy több évszázaddal későbbi kolostor maradványai voltak azok a nagy terméskövek, melyek mohosan összenőve, nagy halomban feküdtek - még az 1920-as években is - a hegyoldal keleti felén. Öregek beszélték, hogy gyerekkorukban még be tudtak bujni abba a régi pincébe, melynek beomlott bejáratánál a nagy kövek vannak. Állítólag gyertyatartót, kardfélét találtak benne. Ma már benőtte a bozót és betemette a leomló földréteg. Lehet, hogy még valami érdekes titkot rejteget mélyében a Kupavári hegyoldal. Ugy is említik, hogy itt kolostor volt s annak maradványai ezek a kövek.

